

Список бібліографічних посилань

1. Про інститути спільного інвестування : закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 29. Ст. 337.
2. Про цінні папери та фондовий ринок : закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.

Одержано 08.04.2018

УДК 347.51

Ірина Ігорівна Сядриста,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4340-3593>

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – ПІДПРИЄМЦЯ

Згідно зі ст. 50 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [1] право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною дієздатністю. Обмеження права фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності встановлюються Конституцією України та законом. Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом. До підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин. Фізична особа-підприємець (далі – ФОП) відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, на яке згідно з законом може бути звернено стягнення.

Дещо інший підхід до правового регулювання підприємницької діяльності фізичних осіб закладено в Господарському кодексі України (далі – ГК України) [2]. Так, згідно зі ст. 128 ГК України громадянин визнається суб'єктом господарювання у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи. Громадянин може здійснювати підприємницьку діяльність: 1) без посередньо як підприємець або через приватне підприємство, що ним створюється; 2) із залученням або без залучення найманої праці; 3) самостійно або спільно з іншими особами. Отже, законодавство не встановлює поняття ФОП, а лише наводить ряд ознак, якими вона може характеризуватись.

Найперше проблемне питання стосується правового статусу ФОП – юридичного статусу, який засвідчує право особи на заняття підприємницькою діяльністю. Юридичний статус «фізична особа – підприємець» сам по собі не впливає і ніяким чином не обмежує будь-які правомочності особи, які випливають з її цивільної правоздатності та дієздатності [3]. Таким чином, правові відносини, в які вступає ФОП можна умовно поділити на: цивільні відносини фізичної особи з іншими особами та відносини, пов'язані із здійсненням нею підприємницької діяльності, що ускладнює процес індивідуалізації фізичних осіб як підприємців. Зокрема, матеріали судових справ свідчать про те, що, звертаючись до господарського

суду із заявами про порушення справи про банкрутство ФОП додатково посилаються на той факт, що кредитні кошти, отримані в банківській установі для споживчих потреб, використовувалися ними на інші цілі, ніж передбачено договором, саме – для підприємницької діяльності [4].

Крім того, для ідентифікації ФОП слід вирішити питання про відокремлення майна фізичної особи, яке вона використовує у підприємницькій діяльності, від іншого її майна, а також питання про спадкування та поділ (при виокремленні частки у спільній сумісній власності) такого майна. В ч. 1 ст. 7 Сімейного кодексу України (далі – СК України) [5] закріплено, що сімейні відносини регулюються СК України та іншими нормативними актами. Також зазначено, що якщо особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами не врегульовані зазначеним Кодексом, вони регулюються відповідними нормами ЦК України, якщо це не суперечить суті сімейних відносин (ст. 8 СК України). При вирішенні питання про можливість здійснення підприємницької діяльності ФОП, яка є одруженою, слід керуватися нормами СК України, оскільки подружжя є специфічним суб'єктом саме сімейного права. Отже, питання визнання чи невизнання майна ФОП спільною власністю, потребують чіткого законодавчого врегулювання, оскільки нормативні акти відповіді на нього не містять.

До зазначеного слід додати, що стосовно підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин (ст. 51 ЦК України). Неоднозначне тлумачення вказаної норми в науково-юридичній літературі і на практиці обумовлює появу суперечливих висновків, що безумовно впливає на її правозастосування, оскільки певним чином відбувається злиття правового статусу фізичної особи з правовим статусом юридичної особи, які за своєю природою є різними [6, с. 97–98]. У зв'язку з чим наявні випадки неоднозначного підходу до застосування зазначеної статті. Як приклад можна привести реєстрацію права власності ФОП на нерухоме майно.

Отже, беручи до уваги наведені матеріали, можна зазначити, що для індивідуалізації ФОП необхідно визначити її правовий статус, виокремити його від правового статусу юридичної особи, відокремити майно фізичної особи, яке вона використовує у підприємницькій діяльності, від іншого її майна.

Список бібліографічних посилань

1. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
2. Господарський кодекс України : закон України від 16.01.2003. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Статус фізичної особи – підприємця: проблеми застосування законодавства : роз'яснення Міністерства юстиції України від 14.01.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-11> (дата звернення: 26.02.2018).
4. [Про банкрутство БАТ «Оснастка»] : ухвала Господарського суду Волинської області від 22.05.2006 № 1/69-Б. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/61159603> (дата звернення: 26.02.2018).
5. Сімейний кодекс : закон України від 10.01.2002 № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135.
6. Демяненко О. Статус фізичної особи-підприємця: проблеми застосування законодавства. *Юридичний журнал*. 2010. № 11. С. 97–98.

Одержано 24.03.2018